

"ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבואו על העיר בטח ויהרגו כל זכר" (ל"ד, כ"ה), כן ראוי לכל איש ישראל לחגור עצמו בקדושה וטהרה וחרבות צורים ולבוא על העיר קטנה בטח, כי רק כך אפשר לנצח המערכה. הנה יעקב אבינו בא בטרוניא אל בניו "עכרתם אתי להבאישני ביושב הארץ" (שם ל'), ומה השיבו לו, "הכזונה יעשה את אחותנו" (שם ל"א), ואמנם בפשט הדברים אין לנו השגה וכל שכן ברמז, אבל על דרך העבודה השיבו כך: הכזונה יעשה את אחותנו?! היינו מה אכפת לנו מה יאמרו עלינו ומה יעשו עלינו, "בלית וועט זיך גיסן אין הייליג וועט מען זיין", "קדושים יהיו, דמיהם בס", ומה לנו אם יהרגו אותנו, העיקר "הכזונה יעשה את אחותנו?!" שזה תשובה לכל השאלות, כי זה אי אפשר שיהיה בעולם וכן לא יעשה. וכן צריך הטפת דם ברית על נקודה ונקודה בקדושה, שמוכרח לבוא בטח בטענה כזו שהיא תשובה לכל השאלות "הכזונה יעשה את אחותנו?!" היינו בליט וועט זיך גיסן! ואזי "ואראך מתבוססת בדמייך ואומר לך בדמייך חיי", שרק על ידי זה אפשר לבוא על איזו מדרגה, וכמ"ש "גם את בדם ברידתך שלחתי אסיריך מבור" (זכריה ט', י"א), על ידי שכורת ברית דמים עם הרבש"ע, כי יעבור עלי מה לא אעזבך, "עד אגוע לא אסיר תומתי ממני" (איוב כ"ז, ה').

מאמרים ושיחות ממו"ר הגה"צ רבי יצחק משה ארלונגר שליט"א

און דער עיקר, נישט ציבראכן ווערן! דער עיקר, נישט ציבראכן ווערן! ונלמד זה בפרשת דינה בת לאה, "ובני יעקב באו מן השדה כשמעם ויתעצבו האנשים ויחר להם מאד כי נבלה עשה בישראל וגו'" (שם ז'), והנה היו יכולים מחמת עצבות לשבת לארץ ולבכות יום ולילה, גענדיגט, חרוב געווארן, היה מה שהיה ואת הנעשה אין להשיב... אבל מה עשו בני יעקב? הם אמרו: אונז וועלן חרוב ווערן? זיי וועלן חרוב ווערן! אונז וועלן ויינען?! זיי וועלן ויינען! (אנחנו נשברו? הם ישרו! אנחנו נככה! הם יכחו!), "ויבואו על העיר בטח ויהרגו כל זכר".

זהו דרך לכל איש ישראל בזמן שרואה והנה אינו כתמול שלשום והוא מאי דהוה ואת הנעשה אין להשיב ונעצב על לבו וכו', אזי במקום לישב לארץ ולבכות יום ולילה, יחגור עצמו כלי מלחמה ויאמר: איך וועל ויינען?! זיי וועלן ויינען! כי הנה כל רצונם של הקלי שאיש ישראל יבכה והם ישמחו, וכשאיש ישראל שמח הם יושבים לארץ ובוכים, כי כן שמה של הקלי המרשעת מלשון ילל"ה כנודע, כי כך נאה לה לילל מאין הפוגות, ואיתא בזה"ק בליל שבת קודש כאשר לכל בני ישראל אור במושבותם ועורכים סעודת השכינה הקדושה כי ה' הטובה עליהם בשירים וזמירות, רשעים הללו הופכים שולחנם ונושאים קולם ובוכים וקושרים הגה וקנינים, ועל כן ראוי להיות נזהר מהם בליל שבתות "פן יפגעו בכם מרי נפש", ובזמן שישראל בוכים ר"ל בליל תשעה באב, אז מיטיבים שולחנם ומתהוללים, "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה", שהוא מכוון כנגד יום תשעה באב שמשם נמשך ר"ל עצבות לבר ישראל והוללות לקלי, רק צריך לומר "זיי זאל ויינען!" ואנוכי אשמח בה, ולעולם יריגז אדם יצר טוב על יצר הרע להיפרע מיצר הרע על מעשיו מנה אחת אפיים, ועל כל נשמה שגנב ישלם תשלומי ארבעה וחמשה, "ונמצא ישלם שבעתיים את כל הון ביתו ייתן" (משלי ו' ל"א)...

ושבת קודש הוא העת להשיב אל השורש את כל הנשמות שנפלו ונדחו, כי הנה כל ימי המעשה אנו מלקטים נשמות בעבודתנו, בכל קריאת שמע שעל המיטה ובכל מסירות נפש ובכל מלחמת היצר ובכל התגברות אין מספר לשפע הנשמות העולות בחבלי הכסף, ובשבת קודש נשמות הללו יודונו וידונו ומתקבצין ונעשית מהן תורה חדשה, ולכן יש ענין גדול לומר חידושי תורה בשבת, כי אז מתקבצות הנשמות שנקלטו ועולות למעלה ויורדות נשמות חדשות, והגם שאיתא בספה"ק שאין בירורין בשבת, כבר מבואר בכתבי האריז"ל שיש בורר אחר בורר והיינו אוכל מתוך אוכל, שמה שכל השבוע היינו אוספים ומקבצים מתוך ארס הנחש ממש אוכל מתוך פסולת, בהגיע שבת קודש אנו בוררין מהניצוצין המובחר שבהן ועולין למעלה בעליית הנשמות.

ואפשר זה ענין עליית הנשמות שהיה הבעל שם טוב הקדוש מעלה בכל שבוע בערב שבת קודש בעלות המנחה, שאז נקבצים כולם אצל העמוד העולה מגן עדן התחתון לנג עדן העליון ופורחים למעלה לשורשם. והנה הנשמה שהשתדלה כל השבוע בעבודת השי"ת, עולה בסולם המדרגות ומקבלת מוחין חדשים ואחר כך עולה עוד עליו אחר עליו במעלות שבת עד זמן רעווא דרעוויין, שאז עומדת בתוך איגוד הנשמות שקיבצה ורבתה, ומקבלת מהם תוספת כוח ומוחין, ויחד כולם כאחד חושקים לעלות בלהב אש השמימה כמו המלאך של מנוח העולה בלהב המזבח, וכדאיתא בזה"ק (תיקונים קמ"ג):

על עת הזו, 'בההיא זמנא איהי אמרת לישראל סמכוני באשישות דאינון מאורי האש, ומה ניהו, תרי תורות, דאינון חצובות מאש דאיהי אלקיים' מדת הגבורה, ומאי ניהו למודי ה' תרין שפון דאקרון להבות אש, ואינון תרין תפוחין דמנהון רוחא דמשיחא נפיק וכו'.

ובכן נפתחים מעיינות הנפש וכל עיניים תרדנה דמעות, וכדאיתא מהבארדיטשעבער רב סוד הדמעות שבוכין העם בזמן החופה, שהנשמות הצריכות לבוא אל העולם דוחקות הדמעות, וכן איתא במגיד מישרים (שמות) והובא כמה פעמים באור החיים הקדוש, סוד נורא מאוד בפסוק "וימת יוסף וכל אחיו, ובני ישראל פרו וישרצו וגו'", וז"ל: 'הכא רמיז רזא דאוליפתך דצדיקים מולידים במיתתם יותר מבחייהם, שבשעה שצדיק מסתלק מהעולם, כמה נפשין דאולין ערטלאין בעלמא ולית להון ניחא אזלין לגביה, וכשמספידים אותו ואומרים עליו דברי תורה, נפש הצדיק מתעטפת באותם מילים ועי"כ עולה בדרגא עילאין, והנג נפשו אוף הכי מתעטפי בהנג מלין קדישין ועי"כ מתגור עלייהו דיתגלגלו וכו', נמצא צדיקים מולידים במיתתם יותר מבחייהם, והיינו רזא דהורדת דמעות על אדם כשר, רמז להאי שפעא דנחית מלעילא להנהו

נפשן, והיינו דלא פרו בני ישראל עד דמית יוסף וכו' ועי" מיתתהון נחתו כל הנג נפשן ואיתגלגלו בישראל, ועי" כך פרו וגו'.

והיינו כי יש נשמות הרבה שאין להן כנפיים לפרוח ועומדות מאחורי הפרגוד ימים ושנים ומחכות עד בוש אימתי ייכנסו לפניו ויכולו לרדת אל העולם פעם אחת להתלבש בגוף ולעבוד את השי"ת, וכאשר עוברים עידן ועידנים הנה יש להם ב' דרכים איך יוכלו אעפ"כ לבוא אל העולם, והיינו או על ידי שיורדת ובאה נשמת צדיק לעולם, שנקשרות בנפש הצדיק הזה בעת צאתו מן הפרגוד ויורדות יחד עמו לעולם, וכותב ע"ז המגיד מישרים (כי תצא) והיינו רזא דפקידת כמה עקרות בחד זמנא, דהיינו דאחי צדיקא לעלמא בההוא זמנא ואתו עמיה כמה נשמתין, או מחכות הנשמות לעת הסתלקות צדיק שעולה מלמטה למעלה ונכנסות יחד עימו לפניו, ואז נגור עליהם שיתגלגלו כנ"ל, ובכל אחד מזמנים אלו באה בכייה לעולם, כי כן דרך הנשמות בעת רדתן לעולם דוחקות הדמעות כמבואר מהבארדיטשעבער רב.

והנה עת רעווא דרעוויין הוא הזמן שהקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, שהוא זמן סילוקן של צדיקים שנסתלק משה איש האלוקים "ויבכו בני ישראל את משה", כי 'הכל מודים בשבת ניתנה תורה לישראל', היינו שהשבת כוללת כל קומת התורה, וזמן רעווא דרעוויין הוא סוף התורה שהוא בחי' הסתלקות משה רבינו שהקב"ה אומר ומשה כותב בדמע, שזה בחי' דמעות על אדם כשר, דצדיקים מולידים במיתתם יותר מבחייהם, שנשמת משה רבינו עולה למעלה ועימה המון נשמות לאין מספר, וגועים כל העם בבכייה, ודמעות הללו דוחקות הנשמות שנתלקטו כל השבוע בכמה טרחות ויגיעות ונזדככו עוד בכמה זיכוכים והתקשטו בקישוטין בעליות השבת, ועתה לעת נעילת שער נכנסות לפניו מן הפרגוד וחוזרות לרדת ולהאיר וכל עפעפיים ייזלו מים, ומי יוכל לשער גודל התשוקה להיות נכלל באש העולה למעלה, שכרוז יוצא "סמכוני באשישות", בשתי אשות, וזהו שמצינו (זה"ק ח"א צ"ח:), 'כד מטא להאי פסוקא "סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אבהא אני" (שה"ש ב', ה'), לא יכל למסבל רבי עקיבא וארים קליה בבכייתא וגעיי, בסוד הדמעות הדוחקות ויוצאות מחמת קיבוץ הנשמות.

והנה מצאנו ששאל אלישע לשונמית "מה לעשות לך, היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת" (מלכים ב', ד'), ואיתא בזה"ק דאותו היום ראש השנה היה ושאל אלישע לשונמית אם תרצה שימליץ עבורה לפני מלך המלכים הקב"ה, אמרה לו, לעת כזאת אינני רוצה רק לשבת בתוך עמי ולהיות נחבאת בין שלומי אמוני ישראל. ואפשר בדרך רמז, על זמן רעווא דרעוויין שמתגלה מצד הרצון וכל העולמות בנחת, וקוב"ה אומר "קריבו לי חזו חילי דלית דינין דתקיפין, לבר נטלין ולא עאלין הנג כלבין דחציפין", היינו "מה לעשות לך, היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא", כי הוא עת רצון ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה וכל דינין דילה מתכפין ומשתכח רעותא וחידו בכלא, והנשמה הקדושה היא משיבה ואומרת: "בתוך עמי אנכי יושבת", אינני רוצה רק להסב בתוך הנשמות שעולות למעלה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כולו אומר כבוד, שזהו "מקווה ישראל ה'", היינו ג' מיני מקווה כמבואר בדגל מחנה אפרים וכו'.

והכלל, לפי גודל הייסורים שהיו לו בששת ימי המעשה שהצטער ונטרד בעסק הניצוצות והביירוין, כך גודל העלייה לעת הזאת, ולפי גודל הכאב שנהפך ליבו בקרבו

מחמת הני הרפקתאי דעוד עליה התחזק והתאמץ לא ליפול ברוח ולעשות שליחות נאמנה, כך עולה וזוכה ומתקשט לעת הזאת שעולה בכנופיית הנשמות בשלל צבעים רקמה צבע רקמתים לצווארי שלל, כי כאבי הנפש הם זעקות היולדת "כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה", שהם חבלי משיח, "אפפוני חבלי מוות ומצרי שאול מצאוני", שאחר צעקות כאלו יוצא הוולד והוא ערום לגמרי ומטונף בכמה טינופת וצריך לרוחצו ולחממו ולסוכו ולגדלו קמעה קמעה, כך הנשמה הזאת שמוצא בירכתי ארץ היא ערומה כביום היולדה ומלוכלכת מאוד ואוספה אל תוך ביתו ומאיר עליה באו נשמתו, "נר ה' נדמת אדם חופש כל חדרי בטן", עד שעולה עמה עליות על גבי עליות ונכנס לפניו מן הפרגוד בומן רעווא דרעוויין בגו עיריין וכל גדיפין, כלול עם אותיות התורה הקדושה, "אבני נזר מתנוססות על אדמתו" (זכריה ט'), אש שחורה על גבי אש לבנה, "בתוך אבני אש התהלכת" (יחזקאל כ"ח), ועל ידי כן "כי תורה מאתי תצא" (ישעי נ"א), היינו שמתגלה תורה חדשה מחמת הסתלקות הנשמות ו"נפשי יצאה בדברו"...

(רעווא דרעוויין וישלח תשע"א)

עירין קדישין עובדות ומוסר מקדושי עולם

יום ג' י"ט כסליו יו"ד של הרה"ק המגיד הגדול רבי דוב בער ממעזריטש זי"ע. המגיד ממעזריטש זי"ע המכונה 'דער גרויסער מגיד', היה תלמידו המובהק של מרן הבעש"ט הקדוש. לאחר פטירת הבעש"ט קיבלו התלמידים עליהם את מרותו של הרה"ק ר' צבי בן הבעש"ט, אך אחר שרבי צבי ברוב שפלות רוחו מיאן להנהיג את העדה, קיבלו עליהם רוב תלמידי הבעש"ט את המגיד הגדול שימלא את מקום הרב הדומה למלאך ה' צבקות. סיפור התקרבות המגיד הגדול ממעזריטש אל הבעש"ט הקדוש נחקק עלי ספר ע"י בעל מחבר ספר "כתר שם טוב" המהווה מקור מהימן ביותר, וזה היה דבר המעשה:

המגיד רבי דוב בער שהיה דר תחילה בעיר טורטשין, היה מגדולי תלמידיו של הגאון בעל "פני יהושע" זי"ע. גאון עצום היה רבי דוב בער בנגלה ובנסתר ומהלכים היו לו אף במדריגות נעלות ונשגבות. פעם אחת באמצע שיעור שמסר ה"פני יהושע" לתלמידיו, נכנס שליח לבית המדרש ולחש אל תוך אזנו של ה"פני יהושע" כי מאן דהוא ממתין בחוץ למסור לו דבר נחוץ. תחילה נדהם ה"פני יהושע" על העזות שבהפרעת השיעור, אולם כאשר הרגיש כי ניכרים דברי אמת שהענין נחוץ מאד, החליט להיענות ויצא לחוץ לראות במה המדובר. מחוץ לבית מדרש ישב הבעש"ט הקדוש בעגלה רתומה לסוסים באופן שרוב תואר פניו מכוסה באדרתו, ותיכף כשראה את ה"פני יהושע" לפטירי לעברו כי "שוחט פלוני בעיר מאכיל את אנשי העיר נבילות וטריפות ה"י ואם תקרא לו יודה מיד" ובסיימו את דבריו אותה לעגלון ונעלם מן המקום. עמד ה"פני יהושע" ואימץ את מוחו להכיר מיהו האיש זה הנסתר שקולו מוכר לו, עד שלבסוף נזכר כי הלה שימש כשוחט בעיר סמוכה והיה בא אליו כפעם בפעם להציג את סכיניו. כיון שידע במי המדובר, קיבל את הדברים ברצינות ושלח לקרוא לשוחט המדובר ואכן מיד הודה הלה במעשיו ונודע שהוא נמנה על כת ש"ץ ומכשיל במזיד את בני העיר בנבילות וטריפות. חלפו הימים, והנה שוב נכנס שליח באמצע השיעור ומוסר ל"פני יהושע" כי מאן דהו ממתין עבורו בחוץ, תיכף יצא ה"פני יהושע" ופגש שוב את הבעש"ט מכוסה באדרתו, ועוד קודם שהספיק להודות לו על שהציל את אנשי העיר מן המכשול החמור, פתח הבעש"ט ואמר לו שימסור לתלמידו רבי דוב בער מטורטשין שאם יודקק לרפואה עבור רגליו יבוא אליו למעזבו שם ימצא מזור למכתו, ושוב לא המתין יותר ומיהר להסתלק מן המקום.

והמגיד רבי דוב בער חלה ברגליו וסבל יסורים גדולים. כאשר ניסו לדבר על ליבו שיאות לנסוע למעזבו אל הבעש"ט הק' ששמו נתפרסם כצדיק נפלא שבכוחו להמציא מזור לחשוכי מרפא, מיאן המגיד בתוקף באומרו כי אין זו דרך ה' לשים מבטחו בבני אדם, ומה גם שדרכו של הבעש"ט חדשה ולא נהירה לו. כאשר גבר חוליו מאד, לא יכול היה יותר לשבת בביתו וקם ונסע אל אחת מעיירות המרפא המפורסמות, בתקווה אולי ייוושע משם. בדרכו לעיירת המרפא נודע למגיד כי רבו ה"פני יהושע" שוהה בקרבת מקום, ונכנס לבקר אצל ה"פני יהושע". ראה ה"פני יהושע" את מצבו ונזכר מיד בדברי הבעש"ט הקדוש. המליץ לו אפוא להניח לפי שעה את התנגדותו לדרך הבעש"ט ולנסות למצוא מזור לחוליו במעזבו. אולם המגיד שהיה תקיף בדעתו עדיין לא קיבל את הדברים והמשיך לעיירת המרפא. רק כשגם בעיירת המרפא לא נמצא לו מזור, שם פעמיים בלב כבד למעזבו.

הגיע המגיד למעזבו והניח מטלטליו באכסניא אשר הוכן עבורו ומיד פנה לבית הבעש"ט. בהיכנסו הביתה מצא את הבעש"ט יושב ומעיין בספר. פנה אליו המגיד: "באתי אל כבודו כדי שירפא את רגלי החולנית". הגביה הבעש"ט עיניו הקדושות מן הספר, ובהיטו לעברו, החל מגולל סיפורים שונים ומשונים שאירעו לו, כגון שהיה על אם הדרך ולא היה לו שחת להאכיל את הסוסים ופתאום נזדמן לו איש זקן ובידו תבואה, וכהנה סיפורים בנוסח זה, והמגיד עומד ומשתאה, האם בשביל לשמוע סיפורים אלו הטריח עצמו עד הנה?... כשסיים הבעש"ט לספר, הרכין את ראשו וחזר לעיין בספריו, והמגיד בראותו שהבעש"ט מתעלם ממנו, קם ויצא וישב לו על הספסל מחוץ לבית בשברון לב. כמה צער ויגיעות עברו עליו בדרכים ולבסוף זוכה לקבלת פנים מוזרה כזאת.

עבר זמן והנה הבעש"ט קורא לו להכנס אל הבית ולראשונה החל לדבר עמו על המטרה שבשבילה הגיע, האם ברצונו להתרפאות בתפילות וסגולות או בדרך הטבע?

והמגיד שאמנתו בבעש"ט הייתה עדיין רפויה העדיף רפואה בדרך הטבע. הסכים הבעש"ט וציווה להכין עבורו אכסניא ראויה שם יוכל לשהות בשבועות הקרובים עד להחלמתו.

כאשר החלימו רגליו של המגיד לגמרי, לא אבה יותר להתבטל מלימודו ובה בחיפזון להיפרד מהבעש"ט ולחזור לביתו. אולם כאשר יצא מבית הבעש"ט כבר ירד הליל והחושך כיסה ארץ ובלית ברירה גמר אומר להמתין על חצות הלילה כאשר תצא הלכנה על הארץ וניתן יהיה לנוע בדרכים. עודו ממתין לשעת חצות, והנה שליח מעם הבעל שם טוב נוקש על דלתו ומזמינו לבוא אל הבעש"ט תיכף. פתח הבעש"ט: "שמעתי עליכם שידועים אתם ללמוד, האם גם 'קבלה' יודעים אתם ללמוד?". השיב המגיד "הן", פתח הבעש"ט הקדוש ספר "עץ חיים" וביקש מהמגיד לבאר לו קטע מתוך הספר. עיין המגיד זמן קצר ומיד החל לקרוא מתוך הספר בעודו מסביר כל קטע וקטע כיד גאונותו. כשסיים אמר לו הבעש"ט: אין זה הפשט! אימץ המגיד את מוחו וניסה לבאר פשט עמוק יותר, אולם שוב הפטיר הבעש"ט כי אין זה הפשט. אמר המגיד: הנה הפשט הנכון הוא כמו שאמרתי, אולם אם לכבודו ידוע פשט אחר מוכן אני לשמוע. או אז נטל הבעש"ט את הספר לידו והחל לקרוא מתוכו, ועם כל תיבה ותיבה שיצאה מפיו נתמלא הבית כולו אורה, וכל אותם מלאכים שהזכרו בדברי האריז"ל באו בהתגלות חושית עד שליהטה אש סביבותם, ופתח הבעש"ט את אזניו והשמיע לו קולות וברקים כבמעמד הר סיני וכהנה וכהנה עניינים נוראים עד שכמעט ונפל מתעלף... ומני אותו יום נקשרה נפשו בנפש רבו הבעל שם טוב הקדוש בקשר בל ניתק עד שהיה לגדול שבתלמידי.

הרה"ק ר' שלומה לוצקער זי"ע תלמידו של המגיד, מספר מקצת משבחי רבו המגיד הגדול בהקדמה לספר "מגיד דבריו ליעקב" בו ליקט מאמרותיו הטהורות של המגיד הגדול, ואלו דבריו הנפלאים:

"ומי יוכל לספר גודל שבח מעלת קדושת הרב אדמו"ר אשר לא יאומן כי יסופר מופתים נפלאים, אשר תפילתו ודיבורו היתה נשמעת והקב"ה גזור והוא מבטל, ועליו נאמר (איוב כ"ב, כ"ח) ותגור אומר ויקם וגו', אשר עינינו ראו ולא זר גודל השגת מדריגתו גבוה מאד, והיה עניו ושפל ברוך, והיה יראת ה' תמיד על פניו וכבוד ה' חופף עליו כל היום וכו', ופעם אחת שמעתי מפיו הקדוש ממש שהבעש"ט ולה"ה למד אותו שיחת עופות ושיחת דקלים וכו', וגם למד עמו סודות שמות הקדושים ויחודים וכו'".

אנפין חדתין חידושי תורה על פרשת השבוע

יש להתבונן בענין פלאי שנמצא בפרשתן. הנה יעקב אבינו בחיר שבאבות, רגל רביעי במרכבה, מדבר בגילוי ממש עם הקב"ה, ובאותו זמן הוא צריך לעשות השתדלויות פשוטות של מלחמה ודורון כדי להנצל מעשיו, ולכאן הלא עודו מדבר עם הקב"ה הרי יכול הקב"ה לומר לו בתוך כדי דיבור שסיסי דאגה מליבו ואל לא לחשוש מפני עשיו אשר לא יוכל לפגוע בו כמו שאכן הוברר לבסוף, ובכל זאת לא אמר לו הקב"ה דבר והניח לו לירא ולפחד ולעשות השתדלויות פשוטות של דורון תפילה ומלחמה.

ויסוד גדול נורא יש ללמוד מענין זה, כמו שמצינו בפנימיות התורה שבכל העולמות יש פנימיות העולמות ויש חיצוניות העולמות, וה"ה בעניינינו, העולם כמנהגו נוהג מוכרח להיות עפ"י חוקי הטבע שייסד הבורא בעת הבריאה, ומה שדובר יעקב עם הקב"ה היה בחי פנימיות העולמות, אמנם בכל זאת בחיצוניות מוכרח העולם להיות נוהג עפ"י חוקי הבריאה, ואין שום סתירה בין פנימיות העולמות לחיצוניותם, ולימוד גדול הוא לדעת שבכל מצב שהוא מוכרחים להגיע לפשטות העבודות של תפילה והשתדלות הכרחית, וא"א לעלות במדריגות עליונות ולעזוב את עבודת המעשה הפשוטה. וכן מצינו בבנות צלפחד, שהשיב הקב"ה למשה רבינו "כן בנות צלפחד דוברות" וגו' והתיר להם להנשא לשאר שבטים, ולכאן אם כבר גילה לו הקב"ה בפירוש שיוכלו לישא את אשר יחפצו, הלא כבר היה יכול לגלות לגמרי מיהו הזיווג הנכון עבורם, אולם עפ"י האמור מבואר הענין היטב.

וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב (בראשית ל"ו, ל"ט). בזה"ק ובכתבי האריז"ל מבוארים באריכות ענין פרשת מיתת המלכים אשר לכאן נראה כמיותר בפסוק, שנרמזים בהם סודות עליונים של שבירת הכלים מחמת אי יכלתם לסבול את האורות העליונים המכונים בשם מיתת המלכים ולאחר מכן תיקון העולם בהשתלשלות האורות דרך קוין הנרמז במלך השמיני מלך הדר אשר לא מת ורק אצלו נזכר ענין ושם אשתו מהיטבאל כי זהו התיקון שיוירדים האורות בהשתלשלות מוכר לנוק' ממשפיע למקבל וכו'. והנה כל עבודתינו בזה העולם הוא בירור הניצוצין קדישין אשר נפלו בעת השבירה ואח"כ נפלו עוד בעוונותינו למקום משכן הקלי' והטומאה בבחי' רגליה יורדות מוות, ובכל ערב שבת כאשר מתעלים העולמות מעלים עמם יחד את הביוררים אשר נתבררו בבחי' רחצתי את רגלי, כי הרגליים והעקביים הם מקום אחיזת הקלי' ומשם מבררים את חלקי הקדושה שנשבו שם, ונרמז שפיר בפסוק **וימלך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב גימ' וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם** במילוי עם האותיות והתיבות, והוא הפסוק אשר בו נרמז עליית העניינים הנמוכים בחי' הרגליים לראשית המדריגות הנקרא בני קדם כמבואר בספרים הקדושים על זה הפסוק דקאי על ירידת יעקב אל לבן לברר משם את הטעון בירור.